

Політологія, соціологія. – С. 67-79.

3. Закон України про волонтерську діяльність (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 42, ст. 435).

4. Івченко Н. М. Особливості розвитку волонтерського руху в Україні / Н.М.Івченко. – К.: ВГЦ «Волонтер», 2011. – 250 с.

5. Концепція національного виховання // Рідна школа. – 1995.

ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ЛІВОРУКИМИ ШКОЛЯРАМИ

Лапшина Ірина, кандидат педагогічних наук, доцент Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

READINESS OF THE FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS FOR TRAINING THE LEFT-HANDED PUPILS

Lapshyna Iryna, Candidate of Pedagogic Sciences (Ph. D.)

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті розглядається питання підвищення мотивації студентів закладів вищої педагогічної освіти до освітньої діяльності з ліворукими школярами, аналізуються компоненти підготовки майбутніх фахівців до здійснення індивідуального підходу до дітей на уроках мовно-літературної галузі.

Ключові слова: професійна підготовка майбутніх педагогів, учитель початкової школи, ліворука школярі, готовність до освітньої діяльності з ліворукими школярами.

Abstract. The author dwells on the matter of increasing the motivation of higher pedagogical institutions' students for training the left-handed pupils. Some components of the future specialists training for implementation individual approach to the left-handed children at the language and literature lessons have been also analyzed in the article.

Key-words: future teachers' professional training, primary school teacher, left-handed pupils, readiness for training the left-handed pupils.

Проект реформування середньої освіти «Нова українська школа», що реалізується Міністерством освіти і науки України, провідними засадами оновлення системи освіти визначають орієнтир її змісту на компетентності для життя, створення умов якісної освіти для успішної самореалізації молоді в суспільстві. З цією метою суттєвих змін зазнає передусім початкова освіта. На першому її циклі – адаптаційно-ігровому – передбачено, що «школа буде працювати на засадах особистісно орієнтованої моделі освіти. У рамках цієї моделі школа максимально враховує здібності, потреби та інтереси кожної дитини, на практиці реалізовуючи принцип дитиноцентризму» [3, с.19].

Діти, які розпочинають шкільне навчання, різняться не лише інтересами і освітніми потребами. Вони різні за своїми психічними можливостями й особливостями, що виявляється і в індивідуальних характеристиках сприймання, пам'яті, уваги, мовлення, і в темпі мисленнєвої діяльності. А це значною мірою обумовлено перевагою розвитку лівої чи правої півкулі головного мозку. Праворуки й ліворуки першокласники виявляють кардинально різні освітні можливості [1]. Традиційно суспільне виховання було орієнтоване на педагогічний вплив щодо праворукої дитини. Ліворуких школярів учителі намагалися переучити, ігноруючи негативні наслідки такого втручання; такі діти швидко «розчинялися» серед більшості своїх праворуких однолітків. Спостереження за сучасними першокласниками дозволяють стверджувати збільшення кількості ліворуких дітей, які вступають до початкової школи. Тому в наш час набуває пріоритетності проблема підготовки вчителів до врахування індивідуальних та психофізіологічних особливостей школярів, організації навчально-пізнавальної діяльності із ліворукими дітьми.

У сучасній психолого-педагогічній літературі висвітлено деякі аспекти врахування індивідуальних особливостей ліворуких школярів. Провідні фахівці різних галузей дослідження феномену людини (М.Безруких, І.Бех, О.Лурія, С.Максименко, О.Прищепа, Л.Туріщева, Є. Хомська, М.Чабайовська, А.Чуприков) наполягають, що перевага лівої руки – не просто автоматизовані звичні дії однієї кінцівки, а результат структурно-функціональної асиметрії мозку. Таким чином, педагоги мають бути обізнані із специфічними анатомо-фізіологічними, психолого-педагогічними даними, виробити усвідомлені професійні уміння щодо збереження фізичного і психічного здоров'я дітей.

Мета статті – проаналізувати реальний стан професійної готовності випускника вищої школи й виокремити основні компоненти підготовки майбутнього вчителя до організації освітньої діяльності ліворуких учнів.

Необхідність дослідження готовності майбутніх фахівців початкової освіти до впровадження особистісно орієнтованої освітньої моделі обумовлена новими соціальними запитами до змісту та форм початкової освіти, оновленим підходом до визначення мети освітньої діяльності закладів середньої освіти. Педагогічні працівники мають усвідомлено поставитися до створення й упровадження в практику початкової освіти індивідуалізованих варіантів організації навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів.

З метою виявлення реального стану готовності майбутніх вчителів до специфічної організації освітньої діяльності з ліворукими школярами у контексті наступності дошкільної та початкової освіти ми опитали 20 студентів

четвертого курсу, спеціальності «Початкова освіта» із спеціалізацією «Дошкільна освіта», Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Майбутнім фахівцям дошкільної та початкової освіти поставили ряд запитань, зокрема: «Чи усвідомлюєте Ви необхідність врахування індивідуальних та психофізіологічних особливостей праворуких і ліворуких учнів?». В результаті отримали такі відповіді: «Так, усвідомлюю» (21,7%), «Усвідомила після ознайомлення з наявними проблемами першокласників» (23,4%), «Намагаюся зорієнтуватися у проблемі» (8%), «Не готова до впровадження індивідуалізованого навчання» (46,9%).

На запитання «Чи ознайомлені Ви з методиками визначення індивідуально-психологічних особливостей ліворуких дітей» отримали наступні відповіді: «Так, ознайомлена певною мірою, але на практиці не бачила» (44,2%), «Ознайомлена з деякими діагностичними методиками, елементи деяких запроваджувала в ході педагогічної практики» (16,4%), «Недостатньо ознайомлена» (31,4%).

На запитання щодо можливостей покращення фахової підготовки до впровадження індивідуальних моделей освітньої діяльності молодших школярів студенти дали такі відповіді: «Мене влаштовує рівень фахової підготовки» (31,5%), «Програма підготовки вчителів повинна містити додатковий спецкурс» (26,6%), «Необхідно ввести цей матеріал у зміст лабораторних занять з психології, дидактики, методик початкової освіти» (13,9%), «Доцільно передбачити самостійну роботу студентів з цього напрямку» (12,8%), «Не можу дати відповідь» (15,2%).

Таким чином, аналіз відповідей майбутніх фахівців початкової освіти засвідчив, що для студентів факультету дошкільної, початкової освіти та мистецтв Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського проблема підготовки до впровадження специфічних варіантів навчально-пізнавальної діяльності праворуких і ліворуких школярів є нагальною й усвідомленою.

В результаті вивчення педагогічних джерел з проблеми фахової підготовки майбутніх педагогів [3] ми визначили три основні компоненти готовності до педагогічної діяльності на засадах гуманізації: *мотиваційний, когнітивний, процесуальний*. Зміст *мотиваційного* компонента включає зацікавленість і позитивне ставлення майбутніх фахівців до педагогічної діяльності, усвідомлення необхідності опанування певного обсягу знань для результативної освітньої діяльності (встановлення співробітництва з учнями, орієнтація на їхні потреби та внутрішні можливості). *Когнітивний* компонент передбачає

володіння базовими психолого-педагогічними та технолого-методичними знаннями щодо реалізації індивідуального підходу в освітній діяльності початкової школи, уявленнями про форми організації навчально-пізнавальної діяльності ліворуких дітей. *Процесуальний* компонент готовності націлений на вироблення умінь здійснювати діагностику навчальних можливостей школярів, добирати ефективні методи та прийоми індивідуалізованого навчання, реалізувати педагогічну підтримку в освітньому процесі.

Сформулюємо деякі рекомендації щодо роботи викладацького колективу закладу вищої освіти щодо дотримання визначених напрямів підготовки майбутніх учителів до організації освітнього процесу з ліворукими школярами.

На заняттях з вікової та педагогічної психології доречно поглиблено ознайомити студентів із варіантами структурно-функціональної асиметрії мозку (переваги та труднощі кожного із варіантів), з діагностичними методиками визначення ліворукості у молодших школярів (цілеспрямоване спостереження за діями дітей, діагностичні тести). В ході вивчення навчальної дисципліни «Дидактика початкової школи» важливо розглянути особливості організації індивідуальної та самостійної роботи учнів, поєднання цих форм із груповими та фронтальними. На практичних і лабораторних заняттях з методики навчання мови [2, с.28] важливо акцентувати увагу майбутніх учителів на специфіці формування графічних навичок першокласників, забезпеченні організаційно-методичних умов індивідуалізованого навчання ліворуких дітей (особливості розміщення за шкільним столом, вироблення правильної пози при письмі, тримання ручки, розташування зошита тощо).

Організація у початковій школі освітніх занять на основі врахування індивідуально-психологічних особливостей дітей, забезпечення їм комфортних умов перебування в освітньому закладі, збереження фізичного й психічного здоров'я школярів сприятиме реальному реформуванню сучасної освіти в Україні на засадах дитиноцентризму, вихованню у підростаючого покоління поваги до освіти, педагогів, школи як соціальної території. Тому важливим завданням підготовки майбутніх вчителів початкових класів вважаємо ознайомлення їх зі специфікою організації освітньої діяльності із ліворукими школярами, вироблення у майбутніх фахівців практичних навичок планування і проведення індивідуальних форм навчально-пізнавальної діяльності дітей молодшого шкільного віку, добору відповідних методик і дидактичного матеріалу.

Список використаних джерел

1. Безруких М. Леворукий ребенок в школе и дома. /М.М.Безруких. – Екатеринбург: Академия развития, 1998. – 320с.

2. Лапшина І. Методика розвитку мовлення та ознайомлення з явищами навколишнього життя в дошкільному закладі : Посібник для самостійного вивчення курсу / І.М.Лапшина, Л.О.Калмикова, З.В.Сорока. – В 2-х ч. – Ч.2. – К.: НМЦВО, 2002. – 64с.
3. Нова школа. Простір освітніх можливостей: Проект для обговорення [Електронний ресурс] / Міністерство освіти і науки України / За заг. ред. М.Грищенка. – 34с. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/2016/08/17/mon.pdf>.

ТАКТИЛЬНІ ІГРИ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПІДХОДУ В КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВІЙ РОБОТІ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

*Мельник Наталія, методист Центру Розвитку Дитини «СМАЙЛ»
Вінницький Центр Розвитку Дитини «СМАЙЛ» (Україна)*

TACTICAL GAMES AS A MEAN OF IMPLEMENTING AN INDIVIDUAL APPROACH TO CORRECTION AND DEVELOPMENT WORK WITH CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS

*Melnyk Natalia, teacher of the Child Development Centre «SMILE»
Vinnytsia Child Development Center «SMILE» (Ukraine)*

***Анотація:** Розглянуто особливості реалізації ідеї інтеграції дітей з особливими освітніми потребами в контексті реформування нової української школи. Показано особливості використання інноваційних технологій в роботі з різними категоріями дітей з функціональними обмеженнями. Представлено досвід роботи з дітьми, які мають порушення зору. З'ясовано особливості корекційно-розвиткової роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.*

***Ключові слова:** інтеграція, діти з особливими освітніми потребами, інноваційні технології, корекційно-розвиткова робота.*

***Abstract:** The peculiarities of implementation of the idea of integration of children with special education needs in the context of the reform of the new Ukrainian school are considered. The features of the use of innovative technologies in work with different categories of children with functional limitations are shown. The experience of work with children with visual impairment is presented. The peculiarities of correctional and developmental work with children with special education needs are defined.*

***Keywords:** integration, children with special education needs, innovative technologies, correctional and developmental work.*

У контексті впровадження концепції «Нова українська школа» актуальності набуває ідея інтеграції дітей з особливими освітніми потребами в розвивально-освітній простір сучасної початкової школи. За офіційними даними в Україні близько 2% дитячого населення складають діти з особливими потребами. Більшість з них навчається у спеціалізованих закритих навчальних закладах. Завдяки реалізації ідеї інтеграції за статистичними даними Міністерства освіти і науки України у 2016-2017 навчальному році в